

MŪSU žodis

2013/2

www.lass.lt
www.musuzodis.lt

J. PEN. NEREGYS SU SMUIIKU

Judel Pen (1854-1937) - rusų ir baltarusių dailininkas, pedagogas, žymus XIX a. pradžios „žydų renesanso“ menininkas. Jis gimė vargingoje žydų šeimoje Novoaleksandrovske (dabar Zarasai). Anksti tapės našlaičiu, nuo 1867 m. dirbo dažytojo pameistriu Dvinske (dabar Daugpilis, Latvija). 1880 m. įstojė į Meno akademiją Peterburge. Ją baigęs, gyveno Daugpilyje ir Rygoje. Ten susipažino su baronu N.N. Korfu, kuris pakvietė dailininką į savo Vitebsko dvarą. Dvare viešėdavo I. Repinas, J. Kleveras ir kiti dailininkai. 1891 m. J. Penas apsigyvena Vitebske, čia po metų įsteigia privačią piešimo ir dailės mokyklą, veikusią iki 1919 metų, - pirmąjį žydų meno mokyklą. Ją J. Peno mokinys Markas Šagalas reorganizavo į Vitebsko meno mokyklą, veikusią iki 1941 metų.

Meninį J. Peno palikimą sudaro per 800 paveikslų, eskitų, piešinių. Daugiausia portretų. Vienas žymiausių jo portretų yra Marko Šagalo portretas (apie 1915 m.).

Dailininko kūryboje yra darbų neregių tema „Akla-sis su mergaite“ (1910), „Neregys su smuiiku“ (1926).

Aliejumi nutapytoje drobėje dailininkas pavaizdavo vidutinio amžiaus žydų tautybės neregių muzikantą su smuikeliu po pažastimi. Taisyklingi veido bruožai, neilga barzdelė, juodi apskriti akiniai. Galvą dengia tamši kepurė, ant pečių - tokios pat spalvos švarkas. Dešiniaja ranka per pečius apsikabinės, ko gero, sūnų, paauglių berniuką. Neregys šiek tiek įsimėps. Iš léto juda, lyg bijodamas už ko nors užkliūti. Ilgais, garbanotais, juodais lyg varno sparnas plaukais, išblyškusio veido vaikas įdėmiai žvelgia į viršų. Gal priešingoje gatvės pusėje esančio namo balkone pastebėjo į juos atkreipusį dėmesį klausytoją? Berniuko veide - netikumas, neapsprendimas. Ką atneš šiems žmonėms diena? Kad jie turi pastogę, rodo lengvi, ne kelionės rūbai. Aišku, kad abu yra šio miesto, kurio gatvėmis jie keliauja, gyventojai. Lieka tik labai paprastas klausimas: ar sočiai jiedu šiandien vakarieniaus?

Vytautas GUDONIS